

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма

**«Музичне мистецтво. 5-6 класи»
для закладів загальної середньої освіти**

**(автори: Ержейбет Фрінг, Діана Антал, Людвиг Гейдер,
Юліанна Кіш, Лілія Корнейчук, Єлизавета Ференц)**

*«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795)*

Пояснювальна записка

Програма навчального предмету «Музичне мистецтво» для 5-6 класів розроблена відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти. У її змісті інтегруються музична та мистецько-синтетична змістові лінії. Програма конкретизує музично-освітні завдання, розподіляє художньо-педагогічний матеріал, враховує національні музично-педагогічні традиції регіону та сучасні тенденції розвитку вітчизняної та світової музичної культури.

В основу програми покладено провідні положення сучасної музичної педагогіки, а саме: визначення мети загальної музичної освіти у широкому культурологічному контексті; підхід до сприймання музики як основи загальної музичної освіти; ставлення до музичного мистецтва як джерела і предмета духовного спілкування. Програмою передбачено неперервність і наступність завдань.

Мета вивчення навчального предмету «Мистецтво»: у процесі сприймання та інтерпретації творів мистецтва, формувати в учнів комплекс ключових естетичних і предметних мистецьких компетентностей, який забезпечить здатність до творчої самореалізації особистості.

Ключові компетентності – якості особистості, що дають змогу ефективно брати участь у різноманітних сферах діяльності (загальнокультурна, соціальна, інформаційно-комунікативна тощо).

Предметні мистецькі компетентності

- здатність особистості до пізнавальної діяльності та творчого самовираження у певному виді мистецтва – музичному, образотворчому, театральному та ін., що, що формується під час їх сприймання і практичного опанування.

Завдання

навчальні:

- засвоєння початкових знань, елементарних уявлень і понять про епохи мистецтва, особливості художньо-образної мови музичного мистецтва;
- ознайомлення учнів із кращими зразками зарубіжного та вітчизняного музичного мистецтва (народного, професійного і сучасного);
- вивчення історичного процесу розвитку зарубіжної та вітчизняної музичної культури;
- розвиток логічного та асоціативного мислення;
- розширення музично-естетичного досвіду;

виховні:

- виховання в учнів естетичного ставлення до дійсності та емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва, художніх інтересів та естетичних смаків;
- виховання елементарних світоглядних уявлень і ціннісних орієнтацій, розуміння учнями зв'язків мистецтва з природним і культурним середовищем, життєдіяльністю людини;
- виховання здатності сприймати, інтерпретувати та оцінювати художні твори, висловлювати й аргументувати особистісне ставлення до них;
- виховання потреби в художньо-естетичному самовдосконаленні відповідно до вікових можливостей;

розвивальні:

- збагачення емоційно-почуттєвої сфери;
- розвиток загальних і спеціальних мистецьких здібностей;

- стимулювання музично-образного мислення, проявів уяви та інтуїції, творчого потенціалу особистості.

Основні принципи програми “Мистецтво”:

- системність, наступність, лінійність, інтегративність у побудові змісту. Змістові лінії музичного мистецтва реалізуються систематично й послідовно, по одній висхідній лінії, з поступовим ускладненням від класу до класу;
- компетентнісний підхід, спрямованість курсу на формування в учнів ключових, предметних і міжпредметних компетентностей;
- органічний зв’язок універсального (загальнолюдського, полікультурного), національного (державного) і регіонального (етнолокального, краєзнавчого) компонентів мистецької освіти;
- єдність навчання, виховання й розвитку учнів засобами мистецтва; зв’язок навчальної діяльності та позаурочної естетико-виховної роботи;
- цілісність мистецьких знань та уявлень, емоційно-ціннісного ставлення, умінь і творчості;
- діалогічність; варіативність форм, методів, технологій.

Вимоги до обов’язкових результатів навчання учнів з мистецької освітньої галузі передбачають, що учень:

- пізнає різні види мистецтва, інтерпретує художні образи, набуває досвіду емоційних переживань, розвиває ціннісне ставлення до мистецтва;
- формує художньо-образне, асоціативне мислення під час творчої діяльності в різних видах мистецтва;
- пізнає себе через взаємодію з різноманітними мистецькими об’єктами, розвиває емоційний інтелект;

- використовує інформаційне середовище у власній творчості і художній комунікації.

Програма реалізує мистецьку освітню галузь Державного стандарту і включає такі основні змістові блоки:

- художньо-естетичне сприймання музики українських і зарубіжних композиторів (зокрема й угорських) різних видів і жанрів (народної і професійної; хорової, симфонічної, вокальної, інструментальної, вокально-інструментальної тощо) та інтерпретація інтонаційно-образного змісту прослуханих творів, естетичне оцінювання;
- набуття вокально-хорових навичок у процесі виконання пісень (народних і композиторських);
- елементи імпровізації, музичної виконавської діяльності;
- практичне засвоєння основних музичних понять та музичної термінології, розуміння особливостей музичної мови;
- опанування музики, її образної мови та загальних закономірностей художнього відображення дійсності та внутрішнього світу людини у мистецтві.

Тематична структура програми

Тематика	Кількість годин
5 клас- 35 годин (3 години резервний час)	
I. Народне мистецтво Музика стародавніх епох та середньовіччя	15 г.
II. Музика епохи Відродження та барокко	17 г.
6 клас- 35 годин (3 години резервний час)	
I. Музика епохи класицизму	15г
II. . Музика епохи романтизму	17г

Композитори та жанри романтизму	
7 клас – 35 годин (3 години резервний час)	
I. Музичне мистецтво ХХ. Століття	15 г
II. Сучасне музичне мистецтво	17 г

Клас навчання – 5

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст Навчального Предмета	Види навчальної діяльності
I. Народне мистецтво, Музика стародавніх епох та середньовіччя (15 г)		
<p>Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> - Орієнтується у видах народних пісень; - Самостійно виконує та порівнює народні пісні; - Розуміє взаємозв'язок народної і професійної музики; 	<p>Народні пісні: колискові, весільні, жартівливі, ліричні, сатиричні;</p> <p>календарно-обрядові пісні, народні звичаї; народні інструменти, народні танці;</p> <p>Вивчення пісень до різних свят та народних обрядів.</p> <p>Народні мистецькі традиції рідного краю.</p> <p>Музична грамота: ритм, темп, нотний стан, скрипковий ключ,</p>	<p>Сприймання та аналіз інструментальної музики у виконанні українських та угорських народних інструментів.</p> <p>Сприймання, аналіз та виконання українських та угорських народних пісень;</p> <p>Перегляд у інтернеті приклади на народні</p>

<p>- орієнтується в особливостях українського народного мистецтва, зокрема мистецтва рідного краю;</p> <p>-Розвиває вокально-хорові навички у процесі виконання пісень;</p> <p>- Має уявлення про стилі музичного мистецтва різних епох;</p> <p>- порівнює твори різних жанрів;</p> <p>- обґрунтовує власну думку</p>	<p>звукоряд, такт, тактова риска, динамічні відтінки, музичний розмір, тривалість нот, паузи, нота з крапкою.</p> <p>Музика Давнього Єгипту, Китаю, пентатоніка, Стародавньої Греції, Мистецтво античності, Візантійський, духовна музика середньовіччя, грегорианський спів; унісон, світська музика, канон, трубадур.</p> <p><i>Орієнтовний матеріал для сприймання:</i></p> <p>Українські та угорські народні пісні за вибором вчителя;</p> <p>Музика Давнього Єгипту, Китаю, Стародавньої Греції, Візантії за вибором вчителя, грегорианський спів, канон, капелла за вибором;</p> <p><i>Орієнтовний матеріал для виконання:</i></p> <p>« Над річкою бережком» українська народна пісня;</p> <p>«Чарівний смичок» норвезька</p>	<p>танці та визначати їхні характерні особливості;</p> <p>слухання ,</p> <p>Інтерпретація інтонаційно-образного змісту музичних творів, засвоєння поняття термінів: ритм, темп, нотний стан, скрипковий ключ, пентатоніка, звукоряд, такт, тактова риска, динамічні відтінки, музичний розмір, тривалість нот, паузи, нота з крапкою, парландо, обрядова пісня, колядка, щедрівка; коломийка;</p> <p>грегорианський спів; унісон, світська музика, канон, трубадур.</p> <p>розвиток вокально-</p>
---	---	---

<p>щодо розуміння сутності творів музичного мистецтва;</p> <p>- висловлює судження про роль музики в духовному житті людини;</p> <p>усвідомлення впливу мистецтва на емоційну сферу людини;</p> <p>обґрунтовує власну думку щодо розуміння сутності творів музичного мистецтва;</p>	<p>народна пісня;</p> <p>«В Чорне море наш Дніпро тече» українська народна пісня;</p> <p>«Їхав козак за Дунай» українська народна пісня;</p> <p>«Звуки мизуки» Р.Роджерса з однойменного мюзиклу;</p> <p>Українська колядка «Во Вифлеємі нині новина»;</p> <p>« Карпатське озерце» сл. С. Жупанина, муз. А. Кос-Анатолського;</p> <p>Угорські народні пісні за вибором вчителя;</p>	<p>хорових навичок, музичної пам'яті;</p> <p>виконання ритмічних вправ;</p> <p>театралізація, пластичне інтонування.</p>
<p>II. Музика Відродження та барокко. (17 г)</p>		
<p>- інтерпретує зміст прослуханих та виконаних музичних творів;</p> <p>-розпізнає музичні твори за</p>	<p>Ознайомлення з творчістю композиторів: Дж.Палестрина, О.Лассо, Ш.Тіноді;</p> <p>Хорова музика, капелла, мадригал, співочі голоси, вокаліз, музична інтонація, вокальна</p>	<p>слухання , інтерпретація інтонаційно-образного змісту музичних творів, розучування та виконання пісень,</p>

<p>їх емоційно-образним змістом;</p> <p>- орієнтується в стильових напрямках музичного мистецтва;</p> <p>- характеризує основні риси творчості відомих композиторів минулого;</p> <p>- наводить приклади музичних творів різних жанрів;</p> <p>- виявляє готовність до використання набутих предметних компетенцій у процесі творчої самореалізації;</p>	<p>музика;</p> <p>релігійні жанри, лютня.</p> <p>Творчість композиторів:</p> <p>Г Перселл; А. Вівальді;</p> <p>Ф. Гендель; А. Кореллі;</p> <p>Й. С. Бах; Г. Сковорода;</p> <p>Види та жанри музики епохи Відродження та бароко: опера,арія,кантата,ораторія, концерт, прелюдія, фуга, ансамбль, кант, меса, псалом;</p> <p>Інструментальна музика, духовна музика.</p> <p>Тембри музичних інструментів, клавесин, орган.</p> <p>Динаміка: піано, форте.</p> <p>Темп: allegro, largo.</p> <p><i>Орієнтовний матеріал для сприймання:</i></p> <p>Дж. Палестрина.І частина з мотети «Sicut servus»;</p> <p>О. Лассо.Хор «Domine Deus» з твору «Відлуння»;</p> <p>Г. Перселл. Алеманда, Фанфари з сюїти №7;</p>	<p>хороспів;</p> <p>засвоєння понять і термінів: арія, опера, кантата, ораторія, концерт, прелюдія, фуга, ансамбль, літургія, меса, піано, форте, аллегро, ларго;</p> <p>виконання музичних завдань;</p> <p>Вивчення і відтворення елементів народних обрядових свят з урахуванням регіональних особливостей, умов та місцевих традицій.</p>
--	---	--

	<p>Ф. Гендел. Сюїта фа мажор- «Bourge»;</p> <p>І частина з ораторії «Самсон»;</p> <p>Хор «Алелуя» з ораторія «Мессія»;</p> <p>А. Вівальді: Цикл із чотирьох скрипкових концертів «Чотири пори року» ;</p> <p>Й. С. Бах. Органна fuga ля мінор, Токата і fuga ре мінор, Оркестрова сюїта №3 Арія, Скерцо;</p> <p>Г. Сковорода. Кант «Всякому городу нрав і права»;</p> <p><i>Орієнтовний матеріал для виконання:</i></p> <p>«По діброві вітер віє» українська народна пісня на слова Т. Шевченка; Обрядова пісня «Христос воскрес»;</p> <p>«Ой весно, весно та весняночко» українська народна пісня;</p> <p>«Мама» сл. М. Пляцковського, муз. Ю. Чичкова;</p> <p>Угорські народні пісні за вибором вчителя.</p>	
--	--	--

Клас навчання – 6

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст Навчального предмета	Види навчальної діяльності
I. Історичні пісні. Музика епохи класицизму (15 г)		
<p>Учень/учениця</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усвідомлює вплив мистецтва на емоційну сферу людини; - Орієнтується у видах народних пісень; - Чітко інтонує та самостійно, виразно виконує та порівнює народні пісні; - Розуміє взаємозв'язок народної і професійної музики; - Застосовує основні музичні поняття та відповідні 	<p>Види та жанри музики епохи класицизму:</p> <p>симфонія, соната, концерт, хоровий концерт, струнний квартет;</p> <p>В оркестрі соло і тутті;</p> <p>Динаміка: кресендо, димінуендо, піанісимо, фортисимо;</p> <p>Творчість віденських класиків Й.Гайдн, В.А.Моцарт, Л.Бетховен.</p> <p>Творчість М.Березовського Д.Бортнянського.</p> <p><i>Орієнтовний матеріал</i></p>	<p>Створення ритмічного супроводу до пісень.</p> <p>Оцінювання й інтерпретація явищ минулого й сучасності.</p> <p>Використання технічних засобів для сприймання та інтерпретації музичних творів.</p> <p>Виконання ілюстрацій до пісень.</p> <p>Сприймання, аналіз, інтерпретація творів віденських класиків.</p> <p>Виконання українських пісень, та пісень</p>

<p>термінології;</p> <p>-Розвиває вокально-хорові навички у процесі виконання пісень;</p> <p>-Має уявлення про стилі музичного мистецтва;</p> <p>-Орієнтується у видах та жанрах музики епохи класицизму (симфонія, соната, концерт, хоровий концерт, струнний квартет);</p> <p>-Сприймає твори мистецтва різних країн, народів;</p> <p>-Розуміє багатство образного змісту, втіленого в досконалу художню форму;</p> <p>-Порівнює музичні твори, створені за</p>	<p><i>для сприймання:</i></p> <p>Й. Гайдн. «Годинник» з Симфонії №101;</p> <p>В.А. Моцарт. Хор «Звідки приємний та ніжний той дзвін» з опери «Чарівна флейта»;</p> <p>«Їхав козак за Дунай» українська народна пісня в обробці Л. ван Бетховена («Schöne Minka, ich muß scheiden»)</p> <p>Л. ван Бетховен I частина симфонії № 5;</p> <p>М.Березовський «Не отвержи мене во время старости»</p> <p>Д.Бортнянський. Хоровий концерт №15 (I частина).</p> <p><i>Орієнтовний матеріал для виконання:</i></p>	<p>зарубіжних композиторів.</p> <p>Формування думки та використання усного і писемного висловлювання.</p> <p>Імпровізація, що виражає власні творчі думки.</p> <p>Виконання ілюстрацій до опери В.Моцарта«Чарівна флейта».</p> <p>Виконання ілюстрацій до обробки Л.Бетховена «Їхав козак за Дунай».</p> <p>Інтерпритація змісту музичних творів.</p> <p>Добирати потрібну інформацію про композиторів класиків.</p> <p>Закріплення понять: соло і тутті, кресендо,</p>
---	---	---

<p>певними канонами; -Застосовує основні музичні поняття та відповідні термінології; -Розпізнає тембри народних інструментів та інструментів симфонічного оркестру; -Чітко інтонує та виконує вивчені пісні;</p>	<p>Державний Гімн України, сл. П Чубинського муз.М. Вербицького «Gaudeamus igitur» студенський гімн; «Весняна пісня» сл. Кр. Овербека, муз.В.А.Моцарта; «Ода до Радості» Гімн Євро Союзу, сл. Ф.Шиллера, муз. Л.Бетховена; «Вийшли в поле косарі» українська народна пісня; «Рече та стогне Дніпр Широкий» українська народна пісня на слова Т.Шевченка; Народні та композиторські пісні за вибором вчителя;</p>	<p>димінуендо, піанісимо, фортисимо. Долучення до мистецьких проєктів.</p>
<p>II. Музика епохи романтизму, композитори та жанри романтизму (17 г)</p>		
<p>Учень Орієнтується в</p>	<p>Виникнення національних шкіл.</p>	<p>Сприймання, аналіз, інтерпретація творів</p>

<p>характерних ознаках музики епохи романтизму, його національної та етнічної своєрідності.</p> <p>- Усвідомлює музику, як специфічну мову, що сприяє розвитку самовираження, творчості та почуття прекрасного;</p> <p>-Порівнює музичні твори, створені за певними канонами;</p> <p>-Характеризує творчість та музику композиторів романтиків.</p> <p>-Розвиває вокально-хорові навички у процесі виконання пісень;</p> <p>-обґрунтовує власну думку щодо</p>	<p>Жанрова палітра музики епохи романтизму.</p> <p>Вокальні і фортепіанні мініатюри (пісня й романс, музичний момент, експромт, пісня без слів, ноктюрн)..</p> <p>Програмна музика , рапсодія, симфонічна поема.</p> <p>Вокальні та фортепіанні цикли; балада, фантазія.</p> <p>Творчість композиторів: Ф.Шуберт, Р.Шуман Ф.Шопен, Е.Гріг, М.Глінка, П.Чайковський, Ф.Ліст, Ф.Еркель, Д. Верді, М. Лисенко, С. Гулак-Артемовський, П. Чубинський</p> <p><i>Орієнтовний матеріал</i></p>	<p>Виконання українських пісень, та пісень зарубіжних композиторів</p> <p>Виконання пісень, канонів, дуетів, музичних уривків з нот та по пам'яті.</p> <p>Формування думки та використання усного і писемного висловлювання.</p> <p>Імпровізація, що виражає власні творчі думки.</p> <p>Сприймання, аналіз, інтерпретація творів українських та зарубіжних композиторів.</p> <p>Виконання українських пісень, та пісень</p>
--	---	--

<p>розуміння сутності творів музичного мистецтва;</p>	<p><i>для сприймання:</i> Ф. Шуберт.«Вечірня серенада»; балада «Лісовий цар»; пісня «Форель». Р.Шуман.«Порив» із циклу «Фантастичні п'єси». Ф.Шопен. Етюд № 12 «Революційний»; Е.Гріг «Ноктюрн №4» з циклу «Ліричні п'єси» у виконанні Е. Гілельса та симфонічного оркестру; М. Глінка.Вальс-фантазія; П.Чайковський. Уривок з 4частиниСимфонії №2 П.Чайковський. Фрагменти з балету «Лускунчик»; Д.Верді. Уривок з опери «Набукко»;</p>	<p>зарубіжних композиторів. Виконання пісень, канонів, дуетів, музичних уривків з нот та по пам'яті. Формування думки та використання усного і писемного висловлювання. Імпровізація, що виражає власні творчі думки. Добирає потрібну інформацію про композиторів романтиків.</p>
---	---	--

	<p>М.Лисенко. Увертюра до опери «Тарас Бульба», «Наталка Полтавка»;</p> <p>С.Гулак-Артемівський. Уривок фіналу опери «Запорожець за Дунаєм»;</p> <p>Ф. Ліст. Кампанелла Етюд № 3;</p> <p>Ф. Еркел. Уривки з опери «Банк Бан»;</p> <p><i>Орієнтовний матеріал для виконання:</i></p> <p>«Веселкова» сл. О.Кононенко, муз. О. Жилінського;</p> <p>«Малюки» вірші і музика Н.Май;</p> <p>«Рідний край» українська народна пісня;</p> <p>«Од Києва до Лубен» українська народна пісня;</p> <p>«Колискова» сл.К.Варга, муз. Й.Брамса;</p>	
--	--	--

	<p>«Веснянка» сл.А.Навроцького, му. В.Філіпенка; Угорські народні пісні за вибором вчителя.</p>	
--	---	--